

Bildande av Naturreservatet Båtstadknallen, Torsby kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som avgränsas med heldragen svart linje på bifogade karta som naturreservat. Områdets gränser utmärks i fält efter inmätning/ förrättning av Lantmäteriet.

Reservatets namn skall vara Naturreservatet Båtstadknallen.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att de under rubriken Föreskrifter angivna föreskrifterna skall gälla för reservatet

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Länsstyrelsen fastställer den i bilaga 3 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är:

- att bevara och vårda ett område med gammal fuktpräglad naturgranskog i höjdläge, med hotade och sällsynta arter knutna till naturskogselement som gamla träd och död ved.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,
6. uppföra stängsel
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
9. anordna upplag

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ miljöbalken om .förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla sådana intrång som:

1. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. insamla evertebrater, t ex skalbaggar och landmollusker,
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar,
3. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
4. utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelmässigt utnyttja området för att utföra naturvetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C3 utgör inte hinder för passröjning under förutsättning att naturvärden inte påverkas negativt och att åtgärden utförs i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C4 utgör inte hinder för terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs.

I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till naturvetenskapliga undersökningar räknas bl a den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Ovanstående inskränkningar ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Skäl för beslutet

Beskrivning av det omgivande landskapet

Naturreservatet Båtstadknallen är beläget i Norra Finnskoga i ett större skogslandskap med höga naturvärden. Denna del av länet, höjdområden öster om Höljes fram till sänkan kring Skärsjön - Örsjön invid länsgränsen mot Dalarna, är ett storkuperat landskap med stora höjdskillnader. Här finns länets högsta punkt, Granbergets topp, som uppmätts till 700,5 möh. Mellersta Knallen inom det föreslagna reservatet har en uppmätt höjd på 680,7 möh. Höjderna är klädda med fuktpräglad höjdlägesgranskog, karakteriserad av senvuxen gran med rikligt med toppbrott pga vintrarnas snömassor, lövinslag av främst björk och en rikedom på kryptogamer med krav på hög luftfuktighet och/eller urskogsartad livsmiljö. Norr om Kvarnsjön fortsätter det värdefulla landskapet med de mer brandpräglade skogarna kring Havsjöarna. Norr om Havsjöarna säkerställdes Brånberget, ett av Värmlands högsta berg, som naturreservat 1993.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

I närområdet gränsar Norra Knallen till reservatet i norr, bevuxen med naturskog och avsatt som nyckelbiotop av StoraEnso (ca 20 hektar). Södra Knallen som gränsar till reservatet i söder, ligger på ett hårt brukat skifte med mestadels ungskog.

Landskapet präglas av relativt hög nederbörd (årsnederbörd ca 600 mm). I svaga sluttningar och flackare partier har topogena och soligena myrar och nordliga mossar utbildats (aapamyrar). I sluttningarnas nedre delar förekommer också källutflöden som ger upphov till rikare fuktstråk och sumpskogar.

Naturgeografiskt ligger området i bergkullslätt-terräng, i den mellanboreala zonen. Berggrunden är enhetlig och utgörs av Värmlandsgranit. Berggrunden överlagras som regel av ett tunt jordtäckte av sandig eller moig morän, längs Havån storblockig morän; vissa partier saknar jordtäckte. Högsta kustlinjen i trakten ligger ca 230 m ö h.

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet Båtstadknallen består av Mellersta Knallen, en av tre höjder som ligger i ett stråk från NNV mot SSO. Reservatsområdet utgörs av ett ca 700 meter långt och 600 meter brett naturskogsbestånd som omfattar höjden Mellersta Knallen (681 möh) och en del av dess sluttningar mot öster och väster, samt största delen av myren mellan Mellersta och Norra Knallen. I västsluttningen finns källflöden där sumpskog utvecklats. Reservatets totala areal är 47,4 hektar, varav 38 hektar är gammal höjdlägesgranskog (160 år), med gott inslag av lågor i olika dimensioner. Bestånden på toppområdet och kring myren i norr är senvuxna och hänglavsrika, medan skogen längre ner i öst- och västsluttningarna har högre bonitet med stort inslag av senvuxen gran. Många granar har toppbrott, ofta associerat med förekomst av doftskinn vid brottstället. Lövinslaget består främst av gammal björk med rik epifytflora, exempelvis violettgrå tagellav och broktagel och ibland även norsk näverlav; även rönn förekommer. Vegetationstypen är främst blåbärsgranskog med inslag av sumpmosspartier i svackor.

Myrmarken är till största delen öppen myr i norra delen av reservatet (mosse av nordlig typ), samt sumpskogar i nedre delen av västsluttningen.

En liten del av området (1,3 hektar) består av kalmare.

De rödlistade arter som förekommer i reservatet är främst knutna till den gamla senvuxna granskogen med sitt värdefulla inslag av gamla grova lövträd. De rödlistade arter som hittills observerats i området är (klassning enligt Gärdenfors 2005):

- broktagel (hotklass VU)
- norsk näverlav (hotklass VU)
- violettgrå tagellav (hotklass NT)
- gränsticka (hotklass NT)
- doftskinn (hotklass NT)

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området (båda är prioriterade naturtyper):

- *Aapamyrar (inklusive sumpskogar) (7310)* 6,3 ha
- *Västlig taiga (9010)* 28 ha

Motiv till skydd och föreskrifter

Området kring Mellersta Knallen har uppmärksamats genom Skogsvårdsorganisationens nyckelbiotopsinventering. Reservatet innehåller de enligt EU:s habitatdirektiv prioriterade naturtyperna Västlig taiga och Aapamyr .

Området har ett stort botaniskt värde då det hyser hotade lavar och vedsvampar, vars biotopkrav återfinns i gamla granskogar med inslag av gamla grova lövträd och gott om död ved. Det föreslagna naturreservatet har även ett stort zoologiskt värde genom gammelskogens speciella förutsättningar som livsmiljö för främst fågelfauna och vedlevande insekter.

För de arter som är knutna till barrskogens sena successionsstadier, med krav som inte tillgodoses i den brukade skogen, är ytterligare reduktion av biotopareal troligen förödande för deras långsiktiga överlevnad. Skogsbruk i de naturskogsartade bestånden skulle därför vara ett allvarligt hot mot bevarandet av den biologiska mångfalden i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område, dels med tanke på dess betydelse för helheten inom det storområdet med några av Värmlands högsta berg som utgörs av Brånberget, Havsjöområdet, Granberget och Knallarna, dels med tanke på att områdets naturkvaliteter endast kan bevaras genom att det undantages från skogsbruk och andra arbetsföretag som kan ha en negativ påverkan på mark, flora eller fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden och miljökvalitetsmål

Översiktsplan för Torsby kommun antogs 1990-06-26. Varken detaljplan eller områdesbestämmelser finns som berör det föreslagna reservatet.

Området ingår i riksintresseområde kust-turism och friluftsliv (Klarälvdalen; MB 4:1-2 §§).

Bildandet av naturreservat i skog med höga naturvärden ingår i Sveriges arbete för att uppfylla Bernkonventionen och Riokonventionen (Bernkonventionen 1979, Konventionens parter ska arbeta för att skydda vilda djur och växter och deras naturliga miljöer, särskilt sådana där det krävs samarbete mellan flera stater för att kunna ge ett gott skydd. Utrotningshotade och sårbara arter, däribland flyttande arter som är utrotningshotade och sårbara, ska få särskilt mycket skydd; Riokonventionen om biologisk mångfald 1992, har som mål att bevara den biologiska mångfalden med avseende på ekosystem, arter och gener).

Säkerställande av området Båtstadknallen berör tre miljökvalitetsmål:

- *Levande skogar*; skydd av området ingår i delmål 1, undantagande av ytterligare arealer skyddsvärd skogsmark från skogsproduktion.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

- *Ett rikt växt- och djurliv*; skydd och bevarande av livsmiljön är den viktigaste delen i agerandet för att uppfylla delmålen 1 och 2, att hejda förlusten av biologisk mångfald och att förbättra bevarandestatusen för hotade arter.
- *Myllrande våtmarker*; området är en liten skogs-myrr mosaik, med öppen myr i norr samt flera sumpskogsobjekt. Norr och öster om Båtstadknallen ligger flera myrar, bl a Stormyren på platåberg, Skrallerberget, klass 2 i VMI.

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet (se nedan). Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Båtstadknallen är en värdekärna i en trakt där flera värdekärnor med gammal fuktighetspräglad granskog har skyddats eller där skyddsarbete har inletts. Därmed bildas en helhet med möjlighet att på sikt bära populationer av många av de känsliga arter som är knutna till denna naturtyp.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Båtstadknallen
Län	Värmland
Kommun	Torsby
N2000-beteckning	-
Bevarandeplan N2000	-
Lägesbeskrivning	Knappt 3 km SO om Båtstad
Församling/Socken	Norra Finnskoga
Topografisk karta	14C SO
Ekonomisk karta	14C 0g; 14C 1g
Naturgeografisk region	32a
Kulturgeografisk region	15 Södra Norrlands och Norra Svealands skogsbygder
Fastigheter	Båtstad 1:166
Areal	47,4 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

Ärendets beredning

Skogsvårdsstyrelsen genomförde en nyckelbiotopinventering i området sommaren 1998 och fann då höga naturvärden i området. Det ledde till att en nyckelbiotop på 31 hektar avgränsades på Mellersta Knallen. Hösten 2000 kontaktades Länsstyrelsen av ägarna av Båtstad 1:82 om möjligheten till ekonomisk ersättning för skogen i bland annat den utpekade nyckelbiotopen. Eftersom området angränsar till en nyckelbiotop tillhörig Stora Enso och en myr med höga naturvärden (VMI) kontaktades också Stora Enso för att undersöka möjligheten att avgränsa ett

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

större område som naturreservat. Efter samråd med Naturvårdsverket påbörjades reservatsbildningsprocessen med värdering och förhandling, omfattande endast privatmarken. Hela reservatsområdet ägs idag av Staten genom Naturvårdsfonden.

Synpunkter från remissinstanserna

Från förutvarande ägargrupp samt SGU anføres ingen erinran.

Skogsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservatet samt föreslagna skötselåtgärder.

Länsstyrelsens PLAN-enhet önskar förtydliganden angående planeförhållanden.

Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö har ingen erinran ur antikvarisk synvinkel.

Wermlands Ornitologiska förening tillstyrker bildandet av naturreservatet, med några detaljreflektioner; dålig överensstämmelse mellan arealuppgifter i förslaget till beslut och förslaget till skötselplan, arealuppgifter i skötselplanen motstridiga, rubriker i skötselplanen innehåller felaktiga arealuppgifter och är krångliga, uppgiften i beslutsförslaget att Brånberget är länets näst högsta berg stämmer inte. WOF anser dessutom att en led genom området inte är angeläget utan besökare bör kanaliseras till mer lättillgängliga reservat, eftersom en led gärna attraherar fler besökare vilket medför störningar för djulivet.

Övriga remissinstanser har avstått från att yttra sig.

Länsstyrelsens kommentar till inkomna synpunkter

Planeringsförhållanden för området förtydligas.

Skillnader finns i angivna arealer i beslut respektive skötselplan, beroende på att ytorna räknats fram på olika sätt, med användande av länets vegetationsdatabas, nyckelbiotopsdata osv, som tolkats och datalagts vid skilda tillfällen. Exempelvis är den avverkade ytan fortfarande klassad som vegetationstypen frisk granskog; några av sumpskogsobjekten har inte tolkats i vegetationsdatabasen osv. Skötselplanekartans ytor är en sammanvägning av vegetationsdatabasen, nyckelbiotopsdata och sumpskogsdatabasen. Förtydligas.

Rubrikerna i skötselplanen har i flera fall felaktiga arealuppgifter beroende på förbiseende, vilket ändras.

Den underrubrik som lyder "Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:" kan tyckas krångligt uppställd, men används dels för att relatera till den terminologi som används inom nätverket Natura 2000, dels för att entydigt definiera vilka kriterier som skall följas upp i förvaltningen av området.

Brånberget är länets tredje eller fjärde högsta topp, andrad lydelse i beslutsförslaget.

Att dra en led genom området är en åtgärd som bör vidtas dels som en service gentemot de av länets invånare som har intresse av att besöka området, dels som ett sätt att kanalisera besökare till attraktiva eller i vissa fall mindre känsliga delar av området. Detta reservat ligger avsides och är redan svårtillgängligt, en led genom området kommer i sig troligtvis inte att påverka besöksfrekvensen i någon högre grad.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och antikvarie Göran Wettergren.

Eva Eriksson

Anita Andersson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan
4. Konsekvensutredning
5. Hur man överklagar

Sändlista

Naturvårdsverket, Blekholtsterrassen 36, 106 48 STOCKHOLM

Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA

Stranna vvo, c/o Bo Olsson, Lundbyvägen 1, 680 60 SYSSLEBÄCK

Jon Jonsson, Karlbergsvägen 6, 662 30 ÅMÅL

Helena Peterson, Norrbackag 22, 3 trp, Lghnr 31, 113 41 STOCKHOLM

Katarina Abrahamsson, Björkbacksvägen 59, 168 69 BROMMA

Anna Peterson, Svartviksvägen 8, 167 41 BROMMA

Axel Peterson, Södra Agnegatan 22, 5 trp, 112 21 STOCKHOLM

Fredrik Skoglund, Hallandsv 12, 191 43 SOLLENTUNA

Erica Jonsson, Roslagsgatan 7, 113 35 STOCKHOLM

Magnus Jonsson, Mossvägen 3, 791 31 FALUN

Torsby kommun, att. Maria Högvist, 685 80 Torsby

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Värmlands läns Jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbund, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Per Gustafsson, Barkvägen 4, 653 50 KARLSTAD

Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A, 671 51 ARVIKA

Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Planeringsenheten; kulturmiljö och plan

Enheten för areella näringar